

BALI MULA POCHOVÁVANIE

~

BALI MULA FUNERAL RITES

BALI MULA POCHOVÁVÁNÍ

by

Kristína Chrenková

Radio and Television Slovakia

RTVS

SYNOPSIS

BALI MULA FUNERAL RITES

A few weeks ago we spoke in our radio show *Studio World* about the unusual funeral rites at the Indonesian island of Sulawesi, where the locals live along their dead relatives for many years and even after burial, they often take the corpses out of the graves, wash them and change their clothes. Today we are going to talk about the unusual funeral rites at another place in Indonesia – at Bali, the most popular island among tourists. At Bali, some native inhabitants do not bury their dead relatives into the earth, but leave them in the open air. Our editor Kristína Chrenková visited this place and she will tell you how they do it, what has a magic tree got to do with it and why don't the local women visit the cemetery.

BALI MULA POCHOVÁVÁNÍ

Před několika týdny jsme hovořili v naší rozhlasové show *Studio World* o neobvyklých pohřebních rituálech na indonéském ostrově Sulawesi, kde místní obyvatelé žijí společně se svými mrtvými příbuznými po mnoho let, a dokonce i po pohřbu, často vyzvedávají mrtvoly z hrobů, umyjí je a vymění jim oblečení. Dnes budeme mluvit o neobvyklých pohřebních obřadech na jiném místě v Indonésii - na Bali, turisticky nejoblíbenějším ostrově, kde někteří domorodí obyvatelé nepohřbívají své mrtvé příbuzné do země, ale nechávají je na čerstvém vzduchu. Jedno takové místo navštívila i naše redaktorka Kristína Chrenková, která vám přiblíží, jak to dělají, co s tím má společného magický strom a proč místní hřbitov nenavštěvují ženy.

BALI MULA POCHOVÁVANIE

Pred niekoľkými týždňami sme v Štúdiu svet hovorili o netradičných pohrebných praktikách na indonézskom ostrove Sulawesi, kde miestni so svojimi mŕtvymi príbuznými žijú aj celé roky a aj potom ich často vyťahujú z hrobiek, umývajú a prezliekajú ich. Teraz vám povieme o netradičných pohrebných rituáloch na inom mieste Indonézie – na turisticky populárnejšom ostrove Bali. Tam niektorí pôvodní obyvatelia svojich blízkych nepochovávajú do zeme ale... na zem. Ako to robia, čo s tým má spoločné zázračný strom a prečo na cintorín nechodia miestne ženy, vám prezradí Kristína Chrenková, ktorá toto miesto navštívila.

Starí Gréci verili, že rieka Styx je hranica medzi svetom živých a ríšou mŕtvych. Aby sa mohli ľudia cez ňu dostať, museli zaplatiť prevozníkovi Cháronovi - inak sa mohlo stať, že zostanú blúdiť na brehu.

Vlnky, čľupotanie

Aby som sa dostala z dedinky Trunyan na miesto, kde odpočívajú mŕtvi, musela som aj ja zaplatiť miestnemu prevozníkovi – sprievodcovi. Ten ma loďou zaviezol na miesto, kde odpočívajú niektorí Bali Mula, teda pôvodní Balijčania. Po zemi sa totiž na miesto dá dostať len veľmi ťažko, pretože cintorín je skrytý v džungli a nevedie k nemu cesta.

Sprievodca hovorí

Môj sprievodca sa síce Cháron nevolá, ale sprevádzanie živých do sveta mŕtvych sa, podobne ako aj v prípade bájneho prevozníka, stalo jeho každodenným poslaním. Cestou mi Wayan Yansu hovorí o princípoch posmrtného života, ktorému veria pôvodní Balijčania, ktorých žije na tomto indonézskeom ostrove už len zopár tisíc.

10:10 „Veríme v reinkarnáciu – reinkarnáciu v rámci rodiny – z jednej generácie na druhú. Niekedy prideme ku kňazovi alebo k starejšiemu, a pýtame sa ho, kto z rodiny sa prevtelil do nášho dieťaťa. A on vám povie, či to bola vaša babička, dedko alebo niekto z predchádzajúcej generácie, ale niekedy to môže spôsobiť aj problémy. Stáva sa, že ľudia zo vzdialenej časti rodiny sa prevtelia do nového člena, a ten môže mať neskôr problém s hľadaním si partnera, lebo jeho niekdajší partner žiarli.“

Trunyan spája s ďalšími štyrmi dedinami najmä spoločný pôvod – všetci totiž veria, že sú potomkami Balijčanov, ktorí tu žili ešte pred príchodom hinduistov. V mnohom sa však líšia a najviac v náboženstve a v posmrtných rituáloch. A tie súvisia najmä s tajomným stromom, ktorý rastie neďaleko dediny Trunyan.

4:25 „Legenda hovorí, že naša dedina vznikla vďaka zázračnému stromu taru menyan, ktorý tu rastie. Tento strom mal takú krásnu vôňu, že sem lákal veľa ľudí z mnohých kráľovstiev. Jeden z nich si uvedomil, že nádherná vôňa, ktorá sa tu šíri, pochádza práve z tohto stromu. Tento človek sa napokon stal vodcom tejto komunity a aby ochránil strom, dal do jeho blízkosti telá mŕtvych ľudí, čím chcel odstrániť návštevníkov, ktorí by vzácny strom mohli poškodiť.“

Okrem toho má však starý strom ešte jeden význam – jeho korene voňajú vraj tak krásne, že mŕtvi, ktorých tu položia namiesto toho, aby ich pochovali, vôbec nezapáchajú. Zvláštne miesto, ktoré stáročia lákalo a neskôr aj strašilo ľudí, pritiahlo aj mňa. Prevozník mi podá ruku, aby som z vetchej loďky, mohla vystúpiť suchá ja aj môj mikrofón. Stačí už len pár krokov a sme na mieste. Cintorín má asi 30 štvorcových metrov. Po ľavej strane je 11 plytkých hrobov, okolo ktorých stoja malé bambusové ohrady – po pravej strane sú vedľa seba uložené lebky v niekoľkých radoch.

The old Greeks believed that the river Styx is a border separating the world of the living from the world of the dead. In order to cross the river Styx, people had to pay a fee to the ferryman, Charon, otherwise they might be forced to wander the river banks for years.

Waves, water splashing

In order to get from the village of Trunyan to the place where the dead are resting, I also had to pay a fee to a ferryman – the local tourist guide. He took me in a boat to a place where some of the native Bali inhabitants – the Bali Mula – are resting. This place is very difficult to reach on foot, because the cemetery is hidden in the jungle with no path leading to it.

The guide speaking

Even though my guide's name is not Charon, carrying people from the world of the living to the afterworld in a boat has also become his everyday mission. While riding the boat, Wayan Yansu explains the principles of afterlife that the native Bali people – only a few thousand of them still live on this Indonesian island – still believe in.

10:10 “We also believe in reincarnation – reincarnation within a family – from one generation to the next. Sometimes we approach the priest or the village elder, and ask him, who got reincarnated into our child from the family ancestors. And he tells you, whether it was your grandmother, grandfather or someone from the previous generation. But sometimes this can cause problems, too. It happens that a more distant family member gets reincarnated into the new family member, who can later have problems finding a life partner, because his former partner is jealous.”

The village of Trunyan shares a common origin with other four villages – all its inhabitants believe to be the descendants of the Bali people that lived here before the arrival of the Hindu. Despite its common origin, there are many differences between the villages, mainly concerning religion and funeral rites – these rites are linked to a magic tree growing close to the village of Trunyan.

4:25 “According to a legend, our village was created thanks to a magic tree – Taru Menyan – that is growing here. This tree had such a beautiful fragrance that it attracted many people from various kingdoms. One of them realized that the beautiful fragrance floating around here comes from the tree. This man then became the leader of this community, and in order to protect the tree, he decided to lay out the corpses in the vicinity of the tree to scare off visitors that might do harm to the treasured tree.”

Besides this, the old tree has one more significance – allegedly its roots smell so nice that the corpses laid down here instead of being buried do not smell at all. This magic place that attracted and later on also haunted people for centuries was luring me as well. The ferryman helps me to get out of the shabby boat and reach the shore without getting wet or soaking the microphone. A few more steps and here we are. The cemetery is about 30 square meters big. I can see 11 shallow graves surrounded by small cages made of bamboo on the left, and skulls laid in several rows one next to the other on the right.

24:01 „Predtým než dáme telo do bambusovej ohrady, umyjeme ho, osprchujeme ako keby si ten človek šiel len ľahnúť do postele, vyčistíme mu nechty, natrieme ho pleťovým mliekom. Potom vyhlúbime 10 až 15 centimetrovú dieru do zeme a telo položíme do nej. Telo pokryjeme sarongom – tradičným balijským odevom. Určite ste si všimli, že telá sú pokryté rôznymi vecami – to sú dary od rodiny, veci, ktoré ten človek používal a môžu sa mu ešte zísť, napríklad uterák ale aj veci na varenie, príbor a taniera.“

Do ohrady nazriem len zľahka – pochovaný človek je naozaj prikrytý ako keby spal. Na ňom sú položené sandále a taniera – teda veci, ktoré sa mu môžu ešte na druhom svete zísť.

28:00 „Toto telo je posledné – tento človek zomrel len pred mesiacom,“ vraví mi sprievodca a bez obalu ma nabáda aby som sa predsa len pozrela lepšie, i keď povedzme si na rovinu, komu by sa chcelo podrobne skúmať rozpadávajúce sa telo. Na veľa sa však naozaj pozriem a prekvapí ma, že ten pohľad naozaj nie je desivý. Wayan pokračuje v rozprávaní, ktoré sa mi vidí byť viac než bizarné, pokojným tónom.

25:12 „Maximálny počet miest je 11. Keď už máme plno a zomrie niekto ďalší, zoberieme najstaršie telo – lebku položíme k ostatným a zvyšok dáme na kopy,“ hovorí a ukazuje na obrovskú hromadu, na ktorej je vidieť palmové listy, rozbité taniera a kosti.

Na mieste naozaj nie je cítiť zápach, i keď Wayan tvrdí, že teraz strom nevonia nijako špeciálne. Podľa neho mladé voňavé korene dokážu telo rýchlo rozložiť. Obyvateľov Trunyanu však nepochovávajú len na tomto jednom mieste – to by sa tých 11 hrobov striedalo asi veľmi rýchlo, cintorín pod voňavým stromom je vyhradený len pre privilegovaných, hovorí mi Wayan.

12:45 „Máme tri rôzne cintoríny. Jeden je pre ľudí, ktorí zomreli neprirodzeným spôsobom, napríklad spáchali samovraždu, alebo ich niekto zabil. Ďalší je pre tých, ktorí zomreli mladí ale prirodzeným spôsobom. A mladý v tomto prípade znamená nezosobášený, takže ak aj mali 40-50 rokov a nemali manželku alebo manžela, pochováme ich na cintoríne číslo dva. Posledný cintorín je iba pre ľudí, ktorí zomreli prirodzenou smrťou, boli zosobášení a nemali počas smrti na tele žiadnu otvorenú ranu. Len vtedy ich môžeme pochovať blízko tohto stromu. Ľudia, ktorí zomrú za týchto podmienok, naplnili zmysel života – tak to aspoň chápeme my.

Stále mi však nejde do hlavy, ako môže o smrti hovoriť tak pokojne a každý deň sprevádzať aj niekoľko ráz turistov na toto zvláštne miesto.

23:00 „Pre ľudí z Trunyanu je smrť normálna, nerobíme z toho žiadnu vedu. Treba však povedať, že ženy z našej dediny na cintorín chodiť nesmú. Môžu sa sem dostať jedine vtedy, keď zomrú. Veríme totiž, že keď sem prídu počas pohrebu alebo aj potom, môžu zadržať dušu na zemi a tá potom nenájde svoju cestu. A takisto veríme, že môžu spôsobiť prírodnú katastrofu ale myslím, že to sa stane tak či tak, možno je to jedno.“

Prečo môžu na cintorín zavítať turistky mi však neprezradil – možno silu zadržať duše alebo rozpútať zemetrasenia majú len miestne ženy.

24:01 *“Before we place the body into the bamboo cage, we wash it, shower it as if the person was only going to bed, we clean its nails and apply body lotion. After that we dig a 10 to 15 centimetres deep hole into the ground, lay the body inside and cover it with a sarong – traditional Bali piece of clothing. You must have noticed the various utensils placed on the corpses – those are gifts from family members, things the person used in life that might be useful to him, like a towel, cooking utensils, cutlery and plates.”*

I carefully peek inside the bamboo cage – the buried person is really covered as if only sleeping. Sandals and plates – things that the person might need in the other world – are laid on top of the body.

28:00 *“That is the latest one – this man died only a month ago,” the guide tells me and openly encourages me to have a closer look. I hesitate, because honestly, who would want to examine a decaying body in detail? After all, I take a look inside and it surprises me that what I see is not terrifying at all. Wayan calmly continues in his talk that seems more than bizarre to me.”*

25:12 *“Maximum 11 bodies fit in here. When there are no more free places and another person dies, we take the oldest remains, we place the skull to other skulls and put the rest of the remains on a pile,”* he explains and points to a huge pile, where we can see palm leaves, broken plates and bones.”

Surprisingly, there was no smell at all, despite Wayan's claims that the tree does not smell any special at the moment. He said that the young roots full of fragrance are able to speed up the decay of the corpse. But this is not the only place where the inhabitants of Trunyan are buried, the 11 bamboo cages would need to be rotated too quickly. As Wayan said, the cemetery under the fragrant tree is reserved only for the privileged ones.

12:45 *“We have three different cemeteries. One is for people that died of unnatural causes, for example those committing suicide or those being killed. Another cemetery is for those that died young but of natural causes. In this case, young means not married, so even if they were in their forties or fifties, but had no wife or husband, they will be buried in the cemetery number two. The last cemetery is only for people that died a natural death, were married and had no open wound on their body at the time of death. Only then they can be buried in proximity of this tree. People dying under these circumstances have fulfilled their purpose in life, at least in our understanding.”*

I still can't comprehend how can he possibly talk about death in such a calm manner and guide tourists to such a strange place several times a day.

23:00 *“Death is something very normal for the people from Trunyan, we make no fuss about it. I need to say though that the women from our village are not allowed to enter the cemetery. They only get in here after their death. We believe that if they would come here during the funeral or after that, they might be holding the soul on earth and hinder it from finding its path. And we also believe that they might cause a natural catastrophe, but I think it would happen anyway, so maybe it doesn't matter.”*

However, he was not able to answer my question how come that female tourists can visit the cemetery – maybe only the local women have the power to keep a soul on earth or cause an earthquake.